

ТРАНСФОРМАЦІЯ КЛІМАТИЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ. ОЦІНЮВАННЯ КРІЗЬ ПРИЗМУ CLIMATE CHANGE PERFORMANCE INDEX

Матухно О.В.

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

пр. Дмитра Яворницького, 19, 49005, м. Дніпро

Німецьке екологічне агентство (Umweltbundesamt)

Buchholzweg, 8, 13627, Berlin

matukhno.o.v@nmu.one

Актуальність дослідження обумовлена відсутністю повноцінного міжнародного оцінювання кліматичної політики України після 2022 року. Метою дослідження є оцінка потенційного впливу нової нормативно-правової бази та стратегічних документів на показники кліматичної політики України в відомих міжнародних рейтингах. Методологічну основу дослідження становить поєднання рейтингового підходу на основі аналізу динаміки показників Індексу ефективності зміни клімату (Climate Change Performance Index) до 2022 року із якісним аналізом національних стратегічних і нормативно-правових документів державної кліматичної, енергетичної та екологічної політики після 2022 року. Це дало змогу простежити зміни позиції України у міжнародному кліматичному оцінюванні до початку повномасштабної війни та визначити потенційний вплив нової нормативно-стратегічної бази на майбутній рейтинг України в категоріях національної та міжнародної кліматичної політики. Визначено, що поліпшення позицій України у категорії «Кліматична політика» в рейтингу Індексу ефективності зміни клімату у 2021-2022 роках було пов'язано з оновленням країною стратегічної рамки кліматичної політики. Водночас зазначено, що частина попередніх документів кліматичної політики України мала обмежену амбітність, оскільки не забезпечувала фактичного скорочення викидів порівняно з уже досягненим з 1990 року рівнем. Проаналізовано ключові документи 2022-2025 років, а також міжнародні звітні документи України в межах Рамкової конвенції ООН про зміну клімату. Визначено, що Україна формує нову архітектуру національної кліматичної політики, однак практична реалізація істотно ускладнюється воєнними ризиками, інституційними обмеженнями, економічними втратами та затримками у впровадженні окремих ринкових механізмів. Наукова новизна дослідження полягає у системному аналізі кліматичної політики України в період, коли країна не охоплюється міжнародними кліматичними рейтингами, а також у виявленні потенційного впливу нової нормативно-стратегічної бази на майбутні оцінки за методологією Індексу ефективності зміни клімату. Практичне значення полягає в можливості використання результатів дослідження для удосконалення стратегічного планування у сфері декарбонізації та адаптації до зміни клімату, а також для формування підходів до зеленої повоєнної відбудови. *Ключові слова:* кліматична політика, Україна, євроінтеграція, Індекс ефективності зміни клімату, нормативно-правова база, стратегічні документи

Transformation of Ukraine's Climate Policy in the Conditions of War and European Integration. Assessment through the Prism of the Climate Change Performance Index. Matukhno O.

The relevance of this study stems from the lack of a comprehensive international assessment of Ukraine's climate policy after 2022. The aim of the study is to evaluate the potential impact of the new regulatory framework and strategic documents on Ukraine's climate policy indicators in established international rankings. The methodological basis of the study is a combination of a ranking approach based on an analysis of the dynamics of the Climate Change Performance Index indicators up to 2022 with a qualitative analysis of national strategic and regulatory documents on state climate, energy, and environmental policy after 2022. This made it possible to track changes in Ukraine's position in international climate assessments prior to the start of the full-scale war and to determine the potential impact of the new regulatory and strategic framework on Ukraine's future ranking in the categories of national and international climate policy. It was determined that Ukraine's improved position in the «Climate Policy» category of the Climate Change Performance Index in 2021-2022 was linked to the country's update of its strategic climate policy framework. At the same time, it is noted that some of Ukraine's previous climate policy documents had limited ambition, as they did not ensure actual reductions in emissions compared to the levels already achieved since 1990. Key documents for 2022-2025, as well as Ukraine's international reporting documents under the UN Framework Convention on Climate Change, were analyzed. It was determined that Ukraine is forming a new architecture of national climate policy; however, practical implementation is significantly complicated by military risks, institutional constraints, economic losses, and delays in the introduction of certain market mechanisms. The scientific novelty of the study lies in a systematic analysis of Ukraine's climate policy during a period when the country is not covered by international climate rankings, as well as in identifying the potential impact of the new regulatory and strategic framework on future assessments using the Climate Change Performance Index methodology. The practical significance lies in the possibility of using the research results to improve strategic planning in the areas of decarbonization and climate change adaptation, as well as to develop approaches to green post-war reconstruction. *Key words:* climate policy, Ukraine, European integration, Climate Change Performance Index, regulatory framework, strategic documents

Постановка проблеми. 23 червня 2023 року Європейський Союз (ЄС) ухвалив рішення про надання Україні статусу кандидата на членство в ЄС. Євроінтеграція у сфері захисту довкілля є викликом для України на шляху до ЄС. Згідно з [1] Україні потрібно привести національну кліматичну та енергетичну політику у відповідність до європейських. Окрім того, на думку Європейської Комісії реформи в кліматичній політиці України також нерозривно пов'язано з зеленою відбудовою України під час та після війни. Кліматична політика ЄС динамічна, постійно вдосконалюється та набула суттєвих змін із ухваленням Європейського зеленого курсу. ЄС розробляє, вдосконалює, впроваджує значну кількість дій щодо захисту довкілля, сталого розвитку та боротьби зі змінами клімату. Прийняття Європейського кліматичного закону (ECL, Регламент (ЄС) 2021/1119) у 2021 році закріпило ціль нульових викидів та встановило кліматичну мету для 2030 року (скорочення викидів ПГ на 55%). Європейський зелений курс та Пакет «Fit for 55» спрямовані на створення кліматично нейтральної та сталої економіки [2].

Таким чином, Кліматичне законодавство ЄС вже давно вийшло за межі нормативно-правових актів, які існували під час підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, тому Україні потрібно врахувати у своїй кліматичній політиці та імплементувати не лише зобов'язання за Угодою, але й значну кількість актів (наприклад, Європейський кліматичний закон), керівних принципів, регламентів (наприклад, Регламент про Carbon Border Adjustment Mechanism, CBAM), інструментів (наприклад, Соціальний кліматичний фонд), які з'явилися після підписання Угоди. Кліматична стратегія України має відповідати кліматичній та енергетичній політиці ЄС та законодавчим актам в рамках пакету «Fit for 55». Україна має не лише привести національне природоохоронне законодавство, стратегії, політики та практики у відповідність до європейських, а також забезпечити їх ефективне впровадження. Для удосконалення стратегічного планування з метою трансформації кліматичної політики необхідно мати оцінки ефективності поточних заходів та мір. Допомагають оцінити ефективність кліматичної політики спеціально розроблені методики.

Актуальність дослідження. Існують різні методики оцінювання досягнень країн в кліматичній політиці, наприклад, Індекс ефективності зміни клімату (Climate Change Performance Index, CCPI), Монітор заходів щодо боротьби зі зміною клімату (Climate Action Tracker, CAT). Однак, через війну та відсутність повноцінних та релевантних даних Україна не охоплюється їх оцінками з 2022 року, при цьому, незважаючи на війну, країна активно розбудовує архітектуру національної кліматичної політики, а тому питання системного оцінювання прогресу України у сфері кліматичної політики в умовах

воєнного стану становить наукову прогалину, що потребує подальшого дослідження.

Зв'язок авторського доробку із важливими науковими та практичними завданнями полягає у тому, що дослідження спрямоване на оцінювання розвитку кліматичної політики України в умовах війни та Євроінтеграції, а його результати можуть бути використані в практиці державного управління, стратегічного планування та формування інструментів зеленої відбудови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Кліматична політика стосується набору дій, нормативних актів, ініціатив і стратегій, механізмів, які впроваджуються урядами, міжнародними організаціями та іншими зацікавленими сторонами для вирішення проблеми зміни клімату та їх наслідків. Політика із запобігання змін клімату потребує урахування значних розбіжностей між країнами з різними рівнями доходів, природними ресурсами, індексом людського розвитку, між розвинутими країнами і країнами, що розвиваються [3-9].

Kovács et al. [10] зазначають, що при русі в напрямку Євроінтеграції спостерігається закономірність змін політичних цілей країн в сторону розв'язання екологічних та кліматичних проблем. Існує значна кількість робіт, що аналізують трансформацію екологічної політики окремих країн Центральної і Східної Європи під впливом вступу до ЄС [6, 11, 12, 13]. На думку означених авторів умови вступу в ЄС, а також потужна підтримка країн-кандидатів з боку ЄС через механізми фінансової та технічної допомоги були головними рушійними силами реформ екологічної та кліматичної політики країн-кандидатів. Сьогодні аналогічний шлях проходить Україна, але під додатковим пресингом російсько-української війни. Визнання проблеми змін клімату, що загострилися через російсько-українську війну, і виконання узятих Україною кліматичних зобов'язань (United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC) (1997), Kyoto Protocol (2004), Угода про Асоціацію з ЄС (2014), Національно Визначений Внесок (НВВ) (2015, 2021, 2025), Паризька угода (2016), участь у Європейському зеленому курсі (2020)) паралельно з виконанням вимог до країн-кандидатів призвели до необхідності формування нової кліматичної політики України, через що Україна запровадила значну кількість важливих стратегічних кроків у 2022-2025 роках. При цьому в науковій літературі недостатньо дослідженим залишається питання системного оцінювання трансформації кліматичної політики України починаючи з 2022 року.

Новизна статті. Наукова новизна полягає у системному аналізі кліматичної політики України в період, коли країна не охоплюється міжнародними рейтингами, та у визначенні, яким чином нова нормативна база може вплинути на майбутні оцінки України за категорією «Кліматична політика».

Методологічне або загальнонаукове значення полягає у застосуванні комплексного підходу до оцінювання кліматичної політики, який поєднує аналіз індикаторів ССРІ до 2022 року із якісним аналізом національних стратегічних і нормативно-правових документів державної кліматичної, енергетичної та екологічної політики після 2022 року. Загальнонаукове значення полягає у заповненні прогалини в дослідженні кліматичної політики України в період повномасштабної війни.

Методика дослідження: кабінетне дослідження (аналіз нормативно-правової бази, звітів, аналітичних та стратегічних документів, національних оглядів); метод аналізу (детальне вивчення зібраної інформації, її структурування); методи синтезу та класифікації; поєднання рейтингового підходу із якісним аналізом окремих документів.

Мета дослідження полягає в оцінюванні трансформації кліматичної політики України на основі аналізу динаміки показників ССРІ та стратегічних і нормативно-правових документів для визначення їх потенційного впливу на показники кліматичної політики країни.

Виклад основного матеріалу. ССРІ [14] є інструментом, що дозволяє оцінити прогрес та ефективність дій обраних для аналізу країн у питаннях запобігання змін клімату. Станом на 2026 рік ССРІ охоплює 63 країни та ЄС, на які приходиться понад 90% світових викидів парникових газів. Показники рейтингу країн дозволяють оцінити та порівняти зусилля і прогрес країни в галузі боротьби зі змінами клімату, узяті кліматичні зобов'язання та успішність їх виконання. Рейтинг ґрунтується на загальному балі країни, що розраховується на основі 14 показників, які розділено на 4 категорії (рисунок 1): викиди парникових газів (GHG Emissions), відновлювальні джерела енергії (Renewable Energy), споживання енергії (Energy Use), кліматична політика (Climate Policy).

Для того аби врахувати відмінності у споживанні ресурсів та енергії і викидах парникових газів країнами з різною кількістю населення ССРІ розраховується у викидах парникових газів на душу населення. При цьому показники перших трьох категорій враховують «поточний рівень», «тренд за 5 попередніх років», «сумісність із метою – значно нижче 2°C

поточного рівня» та «сумісність із метою – значно нижче 2°C цілі країн до 2030 року». Така схема оцінювання дозволяє враховувати нещодавні зміни кліматичної політики країни та досягнення у зменшенні викидів парникових газів. Категорія «Кліматична політика» характеризується двома показниками, які вимірюють ефективність національної та міжнародної кліматичної політики.

Україна демонструвала середні показники в ССРІ перед початком повномасштабного вторгнення російської федерації (рис. 2, складено автором за даними [14]).

На діаграмі менше значення рангу означає кращий результат. Поліпшення позиції України в загальному рейтингу ССРІ у 2019-2022 рр. порівняно з 2007 та 2010 були пов'язані зі зменшенням показників у категорії «викиди парникових газів» через втрату через окупацію частини українських територій з розвинутою промисловою структурою з 2014 року, а не з амбітною та успішною кліматичною або енергетичною політикою.

Автори методики ССРІ зазначають, що виконати аналіз слабких сторін країни можна лише в межах окремих категорій та показників. Ми зосередимося на аналізі результатів за категорією «Кліматична політика», тому що згідно до методики ССРІ ефективність реалізації цієї категорії впливає на показники категорій «Відновлювальна енергія», «Використання енергії» та в підсумку на категорію «Викиди парникових газів». Категорія «Кліматична політика» також суттєво впливає на короткострокові зміни у рейтингу ССРІ: позитивні зміни у кліматичній політиці дозволяють країнам швидко підійматися на більш високі позиції.

Категорія «Кліматична політика» характеризується двома показниками, які вимірюють ефективність національної та міжнародної кліматичної політики. Показник «Національна кліматична політика» охоплює політики щодо розвитку відновлюваних джерел енергії, підвищення енергоефективності та інших заходів щодо скорочення викидів парникових газів у промисловому, транспортному та житловому секторах, також оцінюються показники підтримки та захисту біорізноманіття лісових екосистем, охорони торфовищ, скорочення процесів збезлісення; амбітність Національно Визначеного Внеску країни,

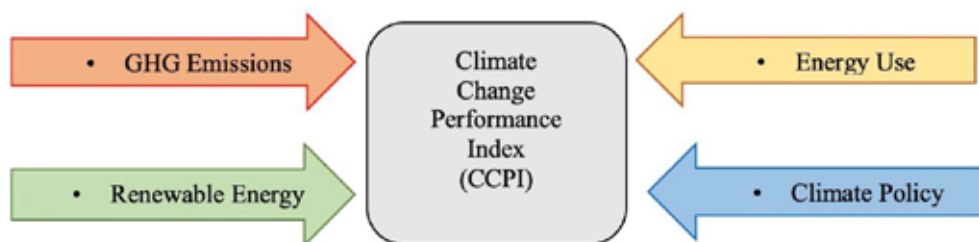

Рис. 1. Структура ССРІ

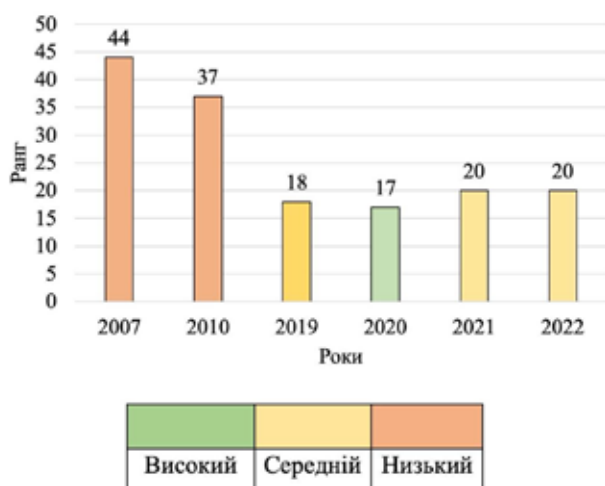

Рис. 2. Динаміка змін місця України в рейтингу Індексу ефективності зміни клімату (CCPI)

його співставність з метою недопущення зростання глобальної середньої температури більше 2°C і прогрес у досягненні зазначених цілей. Показник «Міжнародна кліматична політика» оцінює діяльність країн на міжнародних конференціях, форумах та у багатосторонніх угодах. Категорія «Кліматична політика» оцінюється експертами з кліматичної та енергетичної політик з використанням комплексного опитувальника. Рейтинг України за категорією «Кліматична політика» наведено у таблиці 1 (складено автором за базою даних [14]).

Слід зазначити, що низка документів кліматичної політики України, сформованих до 2021 року, мала суттєві недоліки. Так, перший Національно визначений внесок України (2015 рік) передбачав скорочення викидів парникових газів до 2030 року до 60% від рівня 1990 року, хоча вже станом на 2016 рік сумарні викиди скоротилися приблизно до 36% від цього рівня. Така динаміка була зумовлена значним скороченням кількості викидів парникових газів після 1990 року через розпад СРСР і колапс ринків, на які орієнтувалася національна економіка, також через окупацію територій Донецької, Луганської областей та Криму, де залишилась частина підприємства важкої промисловості, більшість з яких припинили свою роботу. Отже, перший НВВ фактично не вимагав додаткового скорочення викидів,

а допускав їх зростання порівняно з фактичним рівнем. Сценарії викидів парникових газів розглянуті у «Стратегії низьковуглецевого розвитку України на період до 2050» (2018 рік) також дозволяли зберегти викиди на поточному рівні або навіть збільшити їх (за оптимістичним сценарієм у 2050 р. викиди парникових газів мали становити 31% від рівня 1990 р.). Це базувалося на очікуваннях відновлення та росту економіки до 2030 року через потенційне відновлення територіальної цілісності країни та економіки. Окрім того, кліматична політика була фрагментарна, недостатньо інтегрована в усі галузі економіки, часто була відсутня практична реалізація наявних на папері документів (Законів, Стратегій, Планів та ін.).

Поліпшення позиції України в категорії Національної кліматичної політики у рейтингу в 2021-2022 років можна пов'язати із оновленням стратегічної рамки кліматичної політики: оновленням Національно визначеним внеском, який зафіксував ціль скорочення викидів на 65% до 2030 року від рівня 1990 року; схваленням «Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року» (першого стратегічного національного документа з адаптації) [15], де викладено підходи до адаптації до наслідків зміни клімату та підвищення стійкості в різних секторах, прописано включення заходів з екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату в національні, регіональні стратегії, плани управління річковими басейнами; схваленням «Концепції Державної цільової програми справедливої трансформації вугільних регіонів України на період до 2030 року» [16], метою якої є забезпечення переходу до кліматично нейтральної економіки через зменшення видобутку викопного палива та скорочення обсягів викидів парникових газів. Показник національної кліматичної політики прямо враховує амбітність НВВ і прогрес у його досягненні, а міжнародна кліматична політика – позицію та діяльність країни в межах Рамкової конвенції ООН про зміну клімату (UNFCCC), зокрема, участь у переговорах, подання НВВ, звітність та підтримку міжнародних кліматичних зобов'язань. Таким чином, позитивна динаміка 2021-2022 років була пов'язана із посиленням стратегічного та міжнародного виміру кліматичної політики України. Разом з тим, подальший її розвиток в умовах повномасштабної війни потребує окремого аналізу, оскільки ряд документів, ухвалених після

Таблиця 1

Показники кліматичної політики України в рейтингу CCPI

Рік	Ранг	Загальна оцінка (зважена та округлена)	Загальний рейтинг	Національна кліматична політика	Міжнародна кліматична політика
2019	40	43,8	Низька	Дуже низька	Середня
2020	49	30,6	Низька	Дуже низька	Низька
2021	46	6,32	Низька	Низька	Низька
2022	41	7,68	Низька	Низька	Низька

2022 року мають позитивно вплинути на показники кліматичної політики України в рейтингу ССРІ.

У 2022-2025 роках було сформовано нову нормативно-стратегічну основу кліматичної політики, зокрема:

– ухвалено «Енергетичну стратегію України до 2050 року» [17], яка відображає цілі європейського «зеленого курсу» та базується на принципах комплексного підходу до формування та реалізації політики у сфері енергетики, створення умов для сталого розвитку економіки України, і одночасно передбачає досягнення Україною вуглецевої нейтральності енергетичного сектору до 2050 року. Енергетична стратегія передбачає кілька сценаріїв розвитку безпеки та економіки, які залежать від термінів закінчення війни, темпів зростання ВВП, демографічної ситуації та інтеграції України до Європейського Союзу;

– «Національний план дій з розвитку відновлювальної енергетики до 2030 року» [18], яким передбачається, що частка енергії з відновлюваних джерел до 2030 року в Україні має зрости до 25%. Середнє виробництво електроенергії відновлювальними джерелами по ЄС – 39% [19]. Для довідки: загальна частка відновлюваних джерел енергії станом на кінець 2020 року складала – 9,2 % від загальної генерації по Україні [18]. На початок 2023 року через війну Україною втрачено 90% вітрової та 50% сонячної генерації [20];

– Закон України «Про основні засади державної кліматичної політики» [21], який зафіксував на державному рівні кліматичну архітектуру, принципи кліматичної політики, рух до низьковуглецевого розвитку та кліматичної нейтральності, заходи з адаптації до змін клімату;

– розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року» разом з Операційним планом [22], метою якої є формування цілісної та послідовної державної політики у сфері зміни клімату та низьковуглецевого розвитку, в тому числі під час повноцінної відбудови України з дотриманням концепції Build Back Better та Build Back Greener;

– «Національний план з енергетики та клімату України 2025-2030» (НПЕК) [23], в процесі оновлення у 2026 році, який має об'єднати та інтегрувати стратегії різних міністерств (Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів, Міністерства енергетики, Міністерства економіки, Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України та інших) і наявність та реалізація котрого є вимогою ЄС. У НПЕК серед запланованих політик та заходів з декарбонізації визначено реформу податку на викиди двоокису вуглецю та впровадження Системи Торгівлі Викидами (СТВ);

– «Довгострокова стратегія низьковуглецевого розвитку України» [24], яка має стати основою для розбудови України після війни.

Крім того, Україна продовжила виконання міжнародних кліматичних зобов'язань шляхом подання Adaptation Communication [25] і Biennial Transparency Report [26]. Водночас, другий НВВ України (2025) (попри його важливість як рамки зеленої відбудови та узгодження кліматичної політики з ціллю кліматичної нейтральності до 2050 року) не можна розглядати як посилення амбітності, оскільки, порівняно з оновленим НВВ 2021 року, він переносить досягнення рівня скорочення викидів понад 65% від рівня 1990 року з 2030 року на 2035 рік.

Як можна зазначити з наведеного аналізу нових елементів кліматичної політики України, незважаючи на війну формується більш амбіційна кліматична політика заснована на європейських принципах та підходах. На розвиток кліматичної політики України впливає прагнення країни до узгодження екологічної політики з вимогами ЄС, особливо після отримання статусу країни-кандидата на вступ до ЄС. Автор вважає, що показники країни за категорією «Кліматична політика» у 2023-2025 роках мали б поліпшитися за умови відновлення оцінювання.

Обговорення результатів дослідження. До війни Україна демонструвала відсутність швидкого прогресу у розвитку кліматичної політики. На рейтинг країни впливала низька ефективність національної та міжнародної кліматичної політики (таблиця 1). Динаміка зниження викидів парникових газів пов'язана не з вдалим впровадженням амбітної кліматичної політики, а зі зменшенням потужностей виробництва після 1991 року. Причинами неефективної національної кліматичної політики є:

– економічний розвиток країни та геополітична нестабільність;

– відсутність дієвих економічних механізмів і інструментів реалізації кліматичної політики;

– відсутність інструментів державної фінансової підтримки суб'єктів господарювання для впровадження заходів, спрямованих на пом'якшення зміни клімату;

– недостатня інтеграція кліматичних питань в усі галузі економіки та до галузевих політик. Відсутність узгодженості галузевих політик, стратегій, планів з цілями державної кліматичної політики та документами кліматичного планування;

– недосконалість національної законодавчої та іншої нормативно-правової бази у сфері зміни клімату. Відсутність системного підходу, уривчастість та ізольованість законодавчих рішень щодо змін клімату в різних галузях економіки;

– неузгодженість законодавчих та інших нормативно-правових актів у соціально-економічних сферах із цілями та завданнями кліматичної політики;

– недостатнє вертикальне співробітництво між центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування щодо формування і реалізації складових державної кліматичної політики відповідно до їх компетенції;

– низька інституційна спроможність системи державного управління. Відсутність чіткої системи екологічного управління на різних рівнях влади не дозволяє ефективно реалізовувати законодавчі акти на рівні місцевої влади. Підготовка та схвалення документів (законів, стратегій, планів) може тривати роками, а реалізація роками відтерміновуватися. Документи можуть бути відірвані від реальності і не мати практичної реалізації після прийняття;

– низька залученість наукової та академічної спільноти до формування державної кліматичної політики;

– низький рівень усвідомленості кліматичної проблематики бізнесом, органами місцевого самоврядування та громадянами.

Україна має амбітні плани щодо розвитку кліматичної політики, але продовження війни, економічний спад, руйнування інфраструктури, значна децентралізація та низька ефективність екологічного управління можуть негативно вплинути на реалізацію цих планів. Так, наприклад, формування правової бази для запровадження Системи Торгівлі Викидами (СТВ) вже тривалий час залишається лише на рівні стратегічного планування та підготовки проєктів нормативно-правових актів, тоді як окремий закон станом на березень 2026 року не ухвалено, що пояснюється поєднанням технічних, інституційних та воєнних факторів: в умовах війни держава була змушена спочатку відтермінувати, а потім відновити

систему моніторингу, звітності, верифікації; адаптувати регулювання до частково зруйнованих установок, або установок, що знаходяться на окупованих територіях; сформувати інституційну й технічну основу майбутньої СТВ, узгодженої з вимогами ЄС.

Висновки.

Україна під час євроінтеграції має узяти за приклад досвід передових країн ЄС з узгодження національної кліматичної політики з кліматичними цілями ЄС. Для реалізації поставлених кліматичних цілей Україна після набуття статусу країни-кандидата може використовувати фінансову підтримку зі спеціалізованих фондів, як це роблять Польща та Туреччина. Україна має впровадити європейські інструменти кліматичної політики (наприклад, СТВ) для наповнення власних фондів, наприклад, Державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації. Для виконання Україною своїх міжнародних зобов'язань щодо зміни клімату, їй необхідно розробити та реалізувати плани, які включають координацію дій місцевих, регіональних та національних суб'єктів з різних секторів.

Перспективи використання результатів дослідження. Результати дослідження можуть бути використані як основа для подальшого аналізу кліматичної політики України та у практиці державного управління для розробки стратегічних документів при плануванні зеленої повоєнної відбудови України.

Література

1. SWD (2023) 699 final. Ukraine 2023 Report. European Commission. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/bb61ea6d-dda6-4117-9347-a7191ecef3f_en?filename=SWD_2023_699%20Ukraine%20report.pdf (дата звернення: 26.03.2026)
2. European Green Deal. European Council. 2019. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/green-deal> (дата звернення: 26.03.2026)
3. Chandler W., Schaeffer R., Dadi Z., Shukla P.R., Tudela F., Davidson O., Alpan-Atamer S. Climate change mitigation in developing countries. Brazil, China, Mexico, South Africa, and Turkey. *Pew Center on Global Climate Change*. 2002. URL: <https://www.c2es.org/document/climate-change-mitigation-in-developing-countries-brazil-china-india-mexico-south-africa-and-turkey> (дата звернення: 26.03.2026)
4. Sudhakara R. B., Assenza G. B. Climate Change – a Developing Country Perspective. *Current Science*. 2009. Vol. 97, № 1, P. 50-62. URL: <http://www.jstor.org/stable/24112082> (дата звернення: 26.03.2026)
5. Bhattacharya A., Kharas H., W.McArthur J. Developing countries are key to climate action. COMMENTARY. 2023. URL: <https://www.brookings.edu/articles/developing-countries-are-key-to-climate-action/> (дата звернення: 26.03.2026)
6. Buzogány, A., Cotta, B. Post-accession backsliding and European Union environmental policies. *Post-Communist Economies*. 2022. Vol. 34, № 5, P. 647-665. DOI: 10.1080/14631377.2021.1965361
7. Babette N., Joachim B. Comparing the Climate Policy Performance of Emerging Economies. *World Development*. 2014. Vol. 59, P. 1-15. DOI: 10.1016/j.worlddev.2014.01.016
8. Falkner R. Weaponised Energy and Climate Change: Assessing Europe's Response to the Ukraine War. *LSE Public Policy Review*. 2023. URL: <https://ppr.lse.ac.uk/articles/10.31389/lseppr.78> (дата звернення: 26.03.2026)
9. Matukhno O., Stanytsina V., Dobrovolska O. & Artemchuk V. An Exploratory Protocol for Sustainability-Oriented Cross-Index Assessment of National Climate Policy Effectiveness. 24 с. (Препринт. *Sustainability*). DOI: 10.20944/preprints202603.1814.v1.
10. Kovács A.D., Farkas J. Z., Vasáros G. L., Balla D., Kiss E. Climate policy contradictions in light of the policy paradigms – the case of the Visegrád Countries. *Environmental Science & Policy*. 2024, Vol. 154. DOI: 10.1016/j.envsci.2024.103689
11. Andonova L. *The europeanization of environmental policy in central and Eastern Europe. The Europeanization of Central and Eastern Europe* / За ред. Schimmelfennig & U. Sedelmeier. Cornell University Press. Cornell Studies in Political Economy, 2005. P. 135–156 URL: <https://cadmus.eui.eu/handle/1814/2860> (дата звернення: 26.03.2026)
12. Koutalakis C., Buzogány A., Börzel T. A. (2010). When soft regulation is not enough: The integrated pollution prevention and control directive of the European Union. *Regulation & Governance*. 2010, Vol. 4, № 3, P. 329-344. DOI: 10.1111/j.1748-5991.2010.01084.x

13. Christiansen A. C., Tangen K. The shadow of the past: Environmental Issues and institutional learning in EU enlargement processes. *Journal of Environmental Policy & Planning*. 2002, Vol. 4, № 1, P. 67–86. DOI: 10.1002/jepp.97
14. Climate Change Performance Index: веб-сайт. URL: <https://ccpi.org> (дата звернення: 26.03.2026)
15. Стратегія екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2021 р. № 1363-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1363-2021-p#Text> (дата звернення: 26.03.2026)
16. Концепції Державної цільової програми справедливої трансформації вугільних регіонів України на період до 2030 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 22 вересня 2021 року № 1024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1024-2021-p#n11> (дата звернення: 26.03.2026)
17. Енергетична стратегія України до 2050 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 квітня 2023 року № 373-р. URL:
  1. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/373-2023-p#Text> (дата звернення: 26.03.2026)
18. Національний план дій з розвитку відновлювальної енергетики до 2030 року: Затверджено Кабінетом Міністрів України від 13 серпня 2026 р. № 761-р. URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=17f558a7-b4b4-42ca-b662-2811f42d4a33&title=NatsionalniiPlanZEnergetikiTaKlimatuNaPeriodDo2030-Roku> (дата звернення: 26.03.2026)
19. Ukraine. Country summary. CAT: веб-сайт. 2021. URL: <https://climateactiontracker.org/countries/ukraine/2021-12-13/> (дата звернення: 26.03.2026)
20. Через війну в Україні 90% потужностей вітрової енергетики виведені з експлуатації. *Укрінформ*: веб-сайт. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3599368-cerez-vijnu-v-ukraini-90-potuznostej-vitrovoi-energetiki-vivedeni-z-ekspluatacii-galusenko.html> (дата звернення: 26.03.2026)
21. Про основні засади державної кліматичної політики: Закон України від 08.10.2024 № 3992-IX. *Відомості Верховної Ради*. 2025, № 9, ст. 19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3991-20#Text> (дата звернення: 26.03.2026)
22. Стратегія формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 травня 2024 р. № 483-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/483-2024-%D1%80#Text> (дата звернення: 26.03.2026)
23. Національний план з енергетики та клімату України на період до 2030 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 червня 2024 р. № 587-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2024-%D1%80#Text>; <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=17f558a7-b4b4-42ca-b662-2811f42d4a33&title=NatsionalniiPlanZEnergetikiTaKlimatuNaPeriodDo2030-Roku> (дата звернення: 26.03.2026)
24. Довгострокова стратегія низьковуглецевого розвитку України. Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України, грудень 2025. URL: <https://me.gov.ua/download/ba4565a8-544b-4c90-af84-49b2b718f629/file.pdf> (дата звернення: 26.03.2026)
25. Adaptation Communication. Ukraine Submission – 1. *United Nations Climate Change*. URL: <https://unfccc.int/documents/646666> (дата звернення: 26.03.2026)
26. Ukraine. Biennial Transparency Report (BTR). BTR1. *United Nations Climate Change*. URL: <https://unfccc.int/documents/650960> (дата звернення: 26.03.2026)

Дата першого надходження статті до видання: 31.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 30.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026